

HOOFDSTUK 8

Inleiding

Naarmate de hoofdstukken elkaar opvolgen beschijnt de profetie het wereldgebeuren met steeds meer licht, om tot het eind der tijden de volkeren duidelijk te maken “dat de Allerhoogste alles beheerst.” Trouwens het woord “verstaan of inzicht” komt zo vaak voor dat we het bijna als een vast gegeven in het 2de gedeelte van het boek Daniël mogen beschouwen.

In hoofdstuk twee zagen we de opkomst en de ondergang van verschillende wereldrijken en de climax werd bereikt met de komst van een “steen”: Jezus Christus en zijn koninkrijk.

Daniël 7 nam ons voor een tweede male mee op een tocht langs de verschillende rijken, maar voegt daar de tragische profetie over de middeleeuwse kerk aan toe en eindigt met de samenkomst van het hemelse gerechtshof waar Christus zijn rijk ontvangt en het deelt met de heiligen van de Allerhoogste.

Hoofdstuk 8 brengt ons voor een deel terug naar hoofdstuk 7 waar wij de opkomst zagen van enkele koninkrijken. Ook in dit hoofdstuk is het weer zo, en gaat het om dezelfde machten. Maar daarna wordt onze aandacht nu speciaal gericht op God en zijn Heiligdom, dat aspect, wordt in hoofdstuk 8 grondiger toegelicht. **Dan. 8: 13, 14**

1. Het visioen van de ram en de geitenbok. Dan. 8: 1- 4

* Een bijzonder kenmerk van Gods Woord is de nauwkeurigheid waarmee tijd en omstandigheden worden aangehaald. Daniël laat ons weten wanneer en waar hij het gezicht ontving. Het was in het derde, of het laatste jaar van Belsassar de laatste koning van Babylon. Eigenlijk is dit nieuwe gezicht een vervolg op het gezicht dat hij eerder kreeg: in het eerste regeringsjaar van Belsassar. **Dan.7:1**

*De profetie ontvouwt zich nu in een nieuwe serie profetische symbolen. We maakten al kennis met verschillende dieren. Net als eerder stellen ook de dieren in hoofdstuk 8 wereldse koninkrijken of machten voor. Nu echter zullen wij met zekerheid de identiteit van de dieren kennen. In **vers 20** zegt God Woord (door middel van een engel gebracht) klaar en duidelijk wie de ram is. Het staat vast, elke gissing terzake is dus nutteloos.

* Het visioen in hoofdstuk 8 start niet zoals de vorige visioenen met het koninkrijk van Babylon maar met dat van Meden en Perzen, hoe komt dat? De uitleg is voor de hand liggend, uit het eerste vers leiden we af dat het koninkrijk van Babylon op zijn einde was.

* Medo - Perzië wordt dus voorgesteld als de ram.

Vers 3, 4 geven duidelijk enkele eigenschappen van de ram, en zo ontdekken we het parallellisme met de beer uit **Daniël 7: 5**

- de ram heeft twee horens - de ene horen is groter dan de andere - de ram stoot naar drie windstreken: het westen, noorden, zuiden.	- de beer heeft twee zijden - de ene zijde is hoger dan de andere - de beer heeft 3 ribben in zijn muil. Medo-Perzië behaalde 3 grote overwinningen: in het westen, noorden en zuiden.
--	--

* **Dan. 8: 5- 8** Daniël ziet plots een geitenbok in volle snelheid opkomen uit het Westen, met een opvallende horen op zijn kop. Hij komt aangerend zonder de aarde te raken. Ook hier krijgen we een ontegensprekelijk antwoord van Godswege. **Dan. 8: 21- 22**

De geitenbok stelt Griekenland voor

> De opvallende horen tussen zijn ogen is de eerste koning van Griekenland. De Griekse macht, die zich ten Westen van Perzië bevond, viel van uit deze richting aan. De engel deelt mede dat de grote horen tussen de ogen van de geitenbok de eerste koning is: daarmee bedoelde hij Alexander de Grote. Met ongelooflijke snelheid, als een panter met vier vleugels **Dan 7: 6** ondernam hij zijn overwinningstochten.

> **Vers 7** geeft duidelijk de volledige onderworpenheid aan van Medo-Perzië aan Alexander. De twee horens waren gebroken, de ram werd vertrapt. De koninklijke stad Persepolis, de hoofdstad van het Medo-Perzische rijk werd verbrand.

> **Vers 8** Daniël zag in het visioen dat deze horen verbroken zou worden op het toppunt van zijn macht. Op dezelfde wijze eindigde het leven van Alexander, hij werd niet door een andere machthebber overwonnen of gedood, maar op het toppunt van zijn roem en als gevolg van zijn overdadige levensstijl stierf hij, op jonge leeftijd, hij was pas 32 jaar oud. Het was een geweldige tragiek voor zijn rijk.

> Na Alexanders dood in (323 voor Chr.) werd er een harde strijd gevoerd voor zijn opvolging. Niet alleen zijn zonen werden vermoord maar zijn ganse familie, ook de vrouwen. De strijd duurde meer dan 20 jaar. Uiteindelijk werd zijn rijk (301 v. Chr.) verdeeld onder de vier generaals die de overhand hadden. De profetie had terug gelijk: “*vier opvallende horens rezen op in diens plaats*” (Zie blz. 29)

Normaal zouden wij nu een ander soort dier verwachten zoals in hoofdstuk 2 en 7 het geval was, doch in hoofdstuk 8 wordt de klemtoon gelegd op de kleine horen en zijn activiteiten. Merk op: van de ram wordt gezegd dat hij **groot** is, (vers 4) van de geitenbok dat hij **bovenmate groot** is, (vers 8) van de kleine horen dat hij begon klein maar **zeer groot** werd. (vers 9) Het gaat dus in stijgende lijn.

2. “De horen, die klein begon maar zeer grote werd”. Dan 8: 9- 12

* In de aangehaalde verzen wordt onze aandacht gevestigd op een kleine horen. Sommigen nemen aan dat het symbool van de kleine horen wijst op de regering van Antiochus Epiphans, een Syrische vorst, die heerste over Palestina in de tweede eeuw voor Christus en die op een bepaald moment de joodse eredienst verbood. Doch de profetie heeft aan dat deze macht zou blijven tot het einde, het kan dus Antiochus Epiphanius niet zijn.

* De hoofdstukken 2 en 7 wijzen Rome aan als wereldrijk na Griekenland. De Kleine horen in hoofdstuk acht volgt op het Griekse rijk en stelt bijgevolg ook het Romeinse rijk voor, zowel het keizerlijke als het pauselijke. Rome heeft twee verschijningsvormen, maar haar werken, haar geest, en doelstellingen (absolute macht) zijn dezelfde. Vandaar dat zij in Daniël 8 in één adem worden genoemd. Het laatste vloeide voort uit het eerste. Na het heidense Rome van de keizers volgt het geestelijke Rome.

* **Vers 9** “*die klein begon maar zeer groot werd.*” Beide Rome’s zijn klein begonnen; de één als provincie, de andere als bisdom. Beiden zijn zeer groot geworden: de één werd het Romeinse wereldrijk, de andere heeft gedurende 1260 jaar op politiek en godsdienstig vlak

gans de westerse wereld beheerst. Het is een macht met een dubbel karakter, die zich manifesteert in zijn politieke en daarna in zijn godsdienstige gedaante.

> “Die zeer groot werd tegen het zuiden, het Oosten en het Sieraad” Het Romeinse rijk strekte zich uit naar het zuiden (Egypte), naar het oosten (Macedonië - Syrië) en het Sieraad (Palestina) precies zoals de profetie voorzegt had.

***Vers 10** “Zijn grootheid reikte tot aan het heir des hemels en deed ervan de sterren ter aarde vallen.” Denken wij aan de gewelddadige dood van de apostelen en vele van de eerste christenen. Later aangevuld met zij die een hervorming durfden voorop stellen.

*** Vers 11.** Alleen Rome verhief zich tegen “de vorst van het heir,” “de Vorst der vorsten”
vers 25

Ø Deze vorst is niemand anders dan Jezus Christus. Tegen Hem en zijn volk, én tegen Zijn Heiligdom voerde het machtige Rome een uiterst vreemde oorlog. Deze beschrijving dekt zowel de heidense als de pauselijke periode van Rome. Jezus, werd voor Pilatus gebracht, (de Romeinse gezagdrager) deze moest zijn toestemming geven om Christus ter dood te brengen.

De Romeinse staat verwoestte de Joodse tempel, en vervolgde de christenen.

Ø Het pauselijke Rome verduisterde de bemiddeling van Christus in het hemelse heiligdom ten behoeve van de zondaars. **Hebr. 8: 1, 2**

Ø Het verving het priesterschap van Christus en stelde daarvoor in de plaats de vergeving van zonden door bemiddeling van mensen en van boetedoening.

*** Vers 12** “Hij wierp de waarheid ter aarde”

Ø Eén van de meest verheven waarheden: de rechtvaardigheid door het geloof in Christus werd vervangen, door de rechtvaardig making door de werken. Men kon zijn hemel verdienen, door goede werken, boetedoening, aflaten enz.

Ø “Wat hij ook deed het gelukte hem,” zijn pogingen zouden erop gericht zijn het heiligdom en zijn diensten waardeloos te stellen.

3. Een heel belangrijke vraag van Daniël; “Hoelang nog” Dan. 8: 13, 14

- Wij stellen ons in de plaats van Daniël: hij ziet in zijn geest een gans visioen aan zich voorbij gaan. Machten voeren strijd en dat kost duizenden mensenlevens – hemelse waarheden worden vervormd – Jezus middelaars werk wordt onderuitgehaald...
- Vandaar zijn logische vraag: Hoelang zal dit duren?
- Ook voor ons, de gelovigen van vandaag is die vraag van groot belang.
- Voor wij deze vraag beantwoorden willen wij eerst het antwoord weten op een andere vraag: Wat is dit heiligdom, dat zo nauw in verband staat met het herstel van Gods Volk?

* Duizend jaar voordat Daniël de uiteindelijke reiniging van het heiligdom in dit visioen ziet, gaf God Israël aanwijzingen om een huis te bouwen, waarin Hij zou kunnen wonen. **Exo. 25: 8**

Om **Dan. 8: 13, 14** te kunnen verklaren moeten wij iets begrijpen van dat Heiligdom en zijn diensten.

Ø God wil echt niet gebonden zijn aan een door mensengebouwde tempel. Neen, de Eeuwige wenst te wonen in het hart van het volk. **Jes. 57: 15** De joden waren echter nog niet zover dat zij dat konden begrijpen. Daarom gaf God door het Oudtestamentische heiligdom en zijn diensten een aanschouwelijke profetie over het werk van Christus.

Ø Het werk van Christus beoogt het herstellen van het goddelijke beeld in de mens, dus de mens terug te brengen tot God. Daarom wordt zijn werk “verzoening” genoemd. De verzoening werd mogelijk doordat Christus stierf aan het kruis. Jezus geeft, als Middelaar, het leven aan alle mensen die er prijs op stellen. **Rom. 5: 10 - Hebr. 7: 25**

* Om dit duidelijk maken aan de Israëlieten, die nog maar pas bevrijd waren van de Egyptische onderdrukking, gaf God hen de tempel en de tempeldiensten. Zo werd het verzoeningswerk ten bate van de mens aanschouwelijk voorgesteld.

Ø De dagelijkse verzoening.

God gaf de opdracht dat de priesters iedere dag in het heiligdom bepaalde handelingen moesten verrichten. De avond en de morgenoffers waren de belangrijkste diensten van de dag. Een onschuldig lam werd geofferd voor de zonden van het volk. **Exo. 29: 38, 42, 43**

Ø De jaarlijkse Grote verzoendag.

De diensten in het heiligdom vonden ieder jaar hun hoogtepunt op Yom Kippur, de Grote verzoendag. **Lev. 16: 30- 33** Deze dag was een oordeelsdag, een dag van bijzondere ernst. Op deze dag rekende de hogepriester met de zonden van het volk af, in een ceremonie die de reiniging van het heiligdom werd genoemd.

Zij die op die dag zich met diep berouw neerbogen voor God, werden van hun zonden gereinigd. Zij echter die weigerden spijt te betuigen werden uitgesloten uit hun volksenoten. **Lev. 23: 29**

Ø Alles wees op Christus’ verzoeningswerk. Mozes had de opdracht gekregen een heiligdom te bouwen naar het goddelijke voorbeeld dat hem op de berg werd getoond. **Exo. 25: 8, 9, 40 - Hebr. 8:1, 2**

Ø De dagelijkse dienst in het heiligdom was een symbool van de dagelijkse bemiddeling van Christus voor zijn volk. **Hebr. 7: 25** De dienst van de hogepriester op de Grote verzoendag is het symbool van Christus bemiddeling in het oordeel, dat aan zijn wederkomst vooraf gaat. **Dan. 7: 9- 14**

Het Hebreeuwse heiligdom

1. Het brandofferaltaar.

Het eerste voorwerp wat de zondaar zag, wanneer hij in de voorhof van het heiligdom binnen kwam, was het “brandofferaltaar” Hierop brachten de priesters al de offers die dag in dag uit, door het volk bij hen gebracht werden. **Exo. 27: 1, 2** Zowel het offer als het altaar wezen op Christus, die zijn leven offerde, opdat de berouwvolle zondaar vrede zou vinden met God. **Joh. 1: 29 – Jes. 53: 7 – Hebr. 13: 10**

2. Het wasvat

Voordat de priesters offers konden brengen, moesten zij hun handen en voeten wassen in het wasvat. **Exo. 30: 17-21** Dit toonde aan dat God zuiverheid en reinheid eiste van de kant van hen die optraden als middelaars tussen Hem en zijn volk. Omdat Christus alleen de reinheid en zuiverheid die God verlangt van een middelaar bezit, kan alleen Hij werkelijk bemiddelen voor de gevallen mens. **Hebr. 7: 26 – Math. 27: 4 – 1 Petr. 2: 22**

3. De zevenvoudige kandelaar

Tegen de zuidelijke muur van het Heilige stond een gouden kandelaar met zeven lampen. Iedere morgen en iedere avond verzorgde de priester de lampen. **Exo. 37: 17- 23 – 30: 7, 8** De kandelaar stelde zowel Christus als Zijn volk voor. Christus het ware licht der wereld, en allen

die zijn licht dragen. Zij die verlicht zijn, door de olie van de H.Geest zijn tot zegen voor anderen en het licht der wereld. **Joh. 1: 9 - Opb. 4: 5 - 1: 20 – Math. 5: 14**

4. Het reukofferaltaar

Iedere morgen en iedere avond namen de priesters brandende kolen van het brandofferaltaar. Zij legden die op een klein altaar dat geplaatst was voor het gordijn, dat het Heilige scheidde van het Heilige der Heiligen. Dan legden zij reukwerk op deze kolen, zodat de rook opsteeg en de twee afdelingen vulde. **Exo. 30: 1, 2, 7, 8** Ook dit heeft betrekking op het werk van Christus. Hij brengt de gebeden van Zijn volk voor God en vermengt ze (als een reukwerk) met zijn gerechtigheid. **Opb. 5: 8 - 8: 2- 4**

5. De tafel met de broden

Tegen de noordelijke wand van het Heilige stond een kleine tafel, waarop de priesters elke sabbat brood legden. Iedere week aten de priesters het oude brood op en legden zij nieuwe broden op de tafel. Dit brood werd het toonbrood genoemd, omdat het in tegenwoordigheid van God bleef. **Exo. 25: 23, 30** Het stelt Christus voor, die altijd in de tegenwoordigheid van God is. Zoals wij voedsel nodig hebben om te leven, zo hebben wij Christus nodig. “*het levende brood*” **Joh. 6: 35, 48**

6. De ark van het verbond

In het Heilige der Heiligen stond de ark, een kist, waarin de twee stenen lagen, waarop God Zijn wet had geschreven. Het “verzoendeksel,” een gouden plaat die op de ark lag bedekte de wet. Aan beide uiteinden van het verzoendeksel stond de afbeelding van een engel, gebogen in aanbidding. **Exo. 25: 10, 11, - 16-18, 20- 22** In de ark lag de zichtbare uitdrukking van God wet, het stelde Gods karakter van heiligheid en rechtvaardigheid voor. De ark was bedekt met het verzoendeksel, dat Christus voorstelde. Hij bedekte de wet (waartegen wij allen gezondigd hebben) met Zijn verzoening en genade. Zoals de Joden op de Grote Verzoendag hun aandacht moesten richten op Gods wet in het Heilige der heiligen en hun zonden moesten belijden, zo vestigt God, kort voor Jezus weer komt naar deze aarde de aandacht van Zijn volk op de ark in het hemelse Heiligdom. **Opb. 11: 19**

7. Het Heilige

Hier vonden de dagelijkse diensten plaats. Gedurende het hele jaar bracht de berouwvolle zondaar zijn offers naar het Joodse Heiligdom. Na zijn zonden op het onschuldige dier beleden te hebben, doodde hij het. Door het brengen van het offer erkende de zondaar dat Hij Gods wet had overtreden en de doodstraf verdiende. Door de dood van een onschuldige plaatsvervanger kreeg hij vrijstelling van zijn schuld. **Lev. 4: 27 – Rom. 6: 23** Beide: het onschuldige dier en het werk van de priester wezen op Christus. Hoewel Christus maar éénmaal stierf, leeft Hij om voortdurend voor Zijn volk verzoening te doen. Zijn bemiddeling brengt vergeving voor hen die zijn dood voor hun zonden aannemen. **Hebr. 9: 25- 27**

8. Het Heilige der Heiligen

Aan het einde van elk jaar kwam de oordeelsdag. Op deze dag “de Grote verzoendag” verzamelden de Joden zich rond het heiligdom. Zij bleven wachten op de priester, die naar het heilige der Heiligen was gegaan om ten behoeve van hen voor de Here te pleiten. Wie aan deze plechtigheid met een berouwvol hart deelnamen, geloofden dat hun zonden waren uitgewist, omdat de hogepriester voor hen bemiddelde en het heiligdom reinigde. Op deze wijze oordeelde God Israël. **Lev. 16** Het werk van de hogepriester op de Grote verzoendag zag vooruit op het werk van Christus. Hij zal in het oordeel voor de Vader treden, vlak voor zijn terugkeer naar deze aarde. Als de boeken worden geopend, pleit Christus op grond van Zijn vergoten bloed voor hen die hun zonden hebben beleden. Zo neemt God Zijn volk in Christus aan. Hij rekent hen de zonden niet toe. **Dan. 7: 9-14 - 8: 14 - Hebr. 9: 23- 28**

4. Daniël probeert het gezicht te verstaan. Dan. 8: 15 - 19

* Terwijl Daniël nadacht over de betekenis van alles wat hij gezien had, zag hij plots een gestalte en hoorde hij een stem zeggen: “*Gabriël, doe deze het gezicht verstaan*” Een machtige engel kreeg opdracht om aan Daniël de verborgenheden van de toekomstige eeuwen te verduidelijken. Toen de engel naar Daniël toe kwam schrok hij geweldig en viel op de grond, de engel sprak: “*Versta, mensenkind dat het gezicht slaat op de tijd van het einde.*” De opmerking van de engel maakt duidelijk, dat het visioen pas goed zal vertaan worden na lange eeuwen, “in de tijd van het einde.” In hetzelfde hoofdstuk, wordt daar driemaal de nadruk op gelegd.

- vers 17 “*Versta, mensenkind, dat het gezicht doelt op het einde*”
- vers 19 “*want het doelt op het tijdstip van het einde.*”
- Vers 26 “*Want het ziet op een verre toekomst.*”

* Wat wordt er bedoeld met “*twee duizend driehonderd avonden en morgens: dan zal het heiligdom in rechte staat hersteld worden.*” Andere bijbelvertalingen spreken over “*het heiligdom zal gereinigd worden.*”

Over wat er werkelijk zou gebeuren aan het einde van de 2300 jaren, over de betekenis van de uitdrukking “*het heiligdom zal in rechte staat hersteld worden,*” gaf de engel hier geen verdere uitleg, deze komt later.

Zou het heiligdom weer tot zijn recht komen in de tijd van het einde?

Zouden Gods kinderen op dat ogenblik de weg vinden om God te benaderen in zijn hemelse heiligdom? Het boek Hebrëeën bevestigt ten volle, zowel, de reiniging van het aardse als van het hemelse heiligdom. **Hebr. 9: 22- 26**

* In het aardse heiligdom werd door het doden van het offerdier, de terechtstelling gesymboliseerd van de Onschuldige, in plaats van de zondaar. (Het was het symbool van de terechtstelling van Jezus) Doch de dood van een offerdier was niet voldoende, ook de dienst van verzoening in het heiligdom was noodzakelijk. Door de handoplegging gebeurde figuurlijk de overdracht van de zondeschuld op het offerdier. Door het aanbrengen van het bloed dat nu beladen was met de zondeschuld, aan de hoornen van het altaar en het sprenkelen van het bloed in het Heilige, werd de zondeschuld op een bloedige wijze in het heiligdom geregistreerd. Op die wijze werd de schuld van de zondaar weggenomen en ontving hij vergiffenis.

* Het ware Lam werd geslacht op Golgotha, maar de dienst van verzoening, moest voltrokken worden in het hemelse heiligdom. Dit heiligdom geeft ons licht aangaande de lange afwezigheid van onze Here.

Bij zijn Hemelvaart begon Jezus de eerste fase van zijn priesterlijk werk in het hemelse heiligdom, om ons op grond van zijn offer en bemiddeling vergiffenis te schenken. Wanneer bij Jezus sterven het “voorhangsel” gordijn in de tempel scheurde, erkende God niet langer de aardse priesterdienst. **Math. 27: 51** De weg naar het ware heiligdom was geopend, opdat de zondaar met vrijmoedigheid zou kunnen toetreden tot de troon van Gods genade. **Hebr. 4: 15, 16 – 10: 19, 20**

*De jaarlijkse cyclus van de priesterdiensten in het aardse heiligdom bereikte zijn hoogte punt en eindigde op de Grote Verzoendag, “de Yom Kippur”. Dan moest gans Israël samenkomen omheen het heiligdom, al het werk moest stil gelegd worden, allen moesten hun zonden belijden en zich opnieuw aan God wijden.

De geregisterde schuld waardoor het heiligdom symbolisch verontreinigd was moest door een speciale dienst worden weggenomen.

Door de hogepriester werd verzoening gedaan voor de individuele en de collectieve schuld van het volk. **Lev. 16: 7- 10; 20- 22**

Dan ging de hogepriester in het Allerheiligste waar de ark van het verbond stond, om de afsluitingsdienst te volbrengen.

De drie afdelingen van het heiligdom werden gereinigd, **Lev. 16: 33** zo werd het ganse volk van Israël door God rein verklaard, en was de jaarlijkse cyclus beëindigd.

* Bij het afsluiten van de wereldgeschiedenis heeft er in het hemelse heiligdom eveneens een dienst plaats. **Opb. 20: 11, 12** Met de zonden wordt dan definitief afgerekend zij worden uitgewist uit de hemelse registratie. De dienst van de hogepriester op de Grote verzoendag stelde deze eind fase voor van het hoge priesterlijke werk van Christus.

Gedurende deze periode van onderzoek en oordeel waarbij Jezus pleit voor zijn volk, wordt in Gods heiligdom de beslissing genomen wie bij Jezus komst in onsterfelijke gestalte zal worden opgenomen. **1Thes. 4: 15- 17** Hun zonden en overtredingen worden definitief uitgewist en hun namen staan in het boek des levens. **Dan.7: 10; Opb. 3: 5**

De namen van hen die de genade van Christus niet hebben aangenomen, worden uitgewist uit het boek des levens. **Opb. 20: 15**

* Na zijn bemiddeling voor Zijn volk in het oordeel, en de definitieve uitwissing van de zonde, komt Jezus terug als Koning der Koningen (**Opb. 19: 16**) om Zijn volk op te halen.

Overzicht van de rijken. Dan 8: 20- 27

Daniel 2	Daniel 7	Daniel 8
Babylon	Babylon	-----
Meden en perzen	Meden en Perzen	Meden en Perzen
Griekenland	Griekenland	Griekenland
Heidense Rome	Heidense Rome	Heidense Rome
Pauselijke Rome	Pauselijke Rome	Pauselijke Rome
----	Oordeel in de hemel	Reiniging van het heiligdom
Wederkomst	Wederkomst	Vernietigd zonder mensen handen

* Tot hier hebben wij kunnen zien dat er parallellen zijn tussen de hoofdstukken. Niet alleen worden de rijken naast elkaar gezet, maar het is ook duidelijk dat het oordeel in Daniël 7, dat na Rome komt (na de 1260 jaar) parallel loopt met de reiniging van het hemelse heiligdom dat in Daniël 8 ook plaats vindt na Rome.

Kortom, het hemelse oordeel van Daniël 7 dat leidt tot het einde van de wereld, is hetzelfde als de reiniging van het heiligdom in hoofdstuk 8. Net als de beschrijving de ram in Dan.8 een andere manier is om de beer in Dan. 7 weer te geven. Elke beschrijving voegt iets aan de andere toe, (geeft meer details) waardoor we meer informatie krijgen over het specifieke feit.

* Hoofdstuk 8 vertelt ons wanneer het oordeel dat vooraf gaat aan de wederkomst van Christus zou beginnen. (na de 2300 jaren). Deze aangrijpende profetie maakte Daniël zeer bezorgd, hij was er enige dagen ziek van. Het visioen had hem verbijsterd, hij begreep het niet. In hoofdstuk 9 zal hem door de engel worden verklaard waarom er zoveel jaren moesten verstrijken.